

Το πώς περνάει ένα συλλογικό τραύμα από γενιά σε γενιά, σε ποιες περιπτώσεις η μνήμη του αποδυναμώνεται και κάτω από ποιες συνθήκες αποσιωπάται για να βγει εκ νέου στην επιφάνεια καταλύοντας ή παρακάμπτοντας πολιτικά, κοινωνικά ή ατομικής φύσεως εμπόδια και προκαταλήψεις, έχει επί μακρόν απασχολήσει και συνεχίζει να απασχολεί την ιστορία και τη λογοτεχνία. Στο μυθιστόρημα με τον τίτλο «Καταγωγή ή οι ιστορίες των άλλων», ο συγγραφέας και καθηγητής στο Τμήμα Πολιτικών Επιστημών του ΑΠΘ, Νικόλας Σεβαστάκης, αναδεικνύει αυτό το φαινόμενο μέσα από το βλέμμα και την πορεία του Αρη, ενός νεαρού φιλόλογου της γενιάς του '90.

Ο Αρης διαφέρει από την πλειονότητα των συνομηλίκων του· ανήκει σ' αυτή τη γενιά, αλλά δεν θέλει και δεν πιστεύει ότι την εκπροσωπεί. Η επαφή του με τη λογοτεχνία (έχει διαβάσει το *Οκτάεδρο* του Χούλιο Κορτάσαρ, μαθητής ακόμη στο Λύκειο) τον φέρνει σε μια κατάσταση εσωτερικής ενδοσκόπησης και πρώιμης απόσχισης από το περιβάλλον –τη «μάζα», όπως χαρακτηριστικά αποκαλεί τους γύρω του– προσφέροντάς του ταυτόχρονα την ψευδαίσθηση της ανωτερότητας, την οποία προσπαθεί να δικαιολογήσει και να δικαιώσει με τη συγγραφή. Σνειδητοποιώντας ότι το να επινοεί και να γράφει ταιριάζουν μεν στην εύθραυστη ψυχοσύνθεσή και στον ρευστό και αρκούντως φιλόδοξο χαρακτήρα του, προϋποθέτουν όμως και ένα μίνιμουμ ελεύθερου χρόνου και ανεξαρτησίας, επιλέγει μια δουλειά λίγων ωρών σε φροντιστήριο και καταφέρνει να εκδώσει το πρώτο λογοτεχνικό έργο του· μια συλλογή με διηγήματα που κινούνται στη σφαίρα της επιστημονικής φαντασίας. Απογοητευμένος, ωστόσο, από το πρωτόλειό του, συγχρωτίζεται με έναν δαιμόνιο ηλικιωμένο άντρα, τον Αγαθάγγελο.

Ο Αγαθάγγελος, που φαίνεται να γνωρίζει πολλά για το παρελθόν της μητέρας του Αρη, παρά τις αντιδημοκρατικές ιδέες και τον σκοτεινό ρόλο που ο ίδιος ομολογεί ότι έπαιξε μέσα στη χούντα, μιλά με έκδηλο θαυμασμό για εκείνη και την άγνωστη δράση της στη δικτατορία και εκθειάζει με απαράμιλλη ρητορική δεινότητα την ηρωική στάση της απέναντι στους βασιανιστές

Νικόλας Σεβαστάκης

Δύσκολη ενηλικίωση

ΤΗΣ ΧΡΥΣΑΣ ΦΑΝΤΗ

της. Ποια θα είναι η αντίδραση του γιου μετά την αποκάλυψη και πού θα τον οδηγήσουν οι όψιμες έρευνες για την ιστορία της καταγωγής του; Πώς θα δικαιολογήσει την αδιαφορία της μητέρας του για την άγνοια και την έλλειψη στοιχειώδους πολιτικής συγκρότησης που μάλιστα τον ίδιο και τη γενιά του; Θα τη συγχωρέσει που τόσα χρόνια τον κράτησε στο σκοτάδι; Η σιωπή της φαντάζει το ίδιο ανατριχιαστική με εκείνη των βασιανιστών της, κάτι σαν «όρκος εχεμύθειας» που κανείς δεν της ζήτησε· μια άλλου τύπου «ομερτά», άτεγκτη και απαραβίαστη όσο κι εκείνη των μαφιόζων και των παρακρατικών που απεχθάνονταν και αντιμαχόταν θανάσιμα όταν ήταν νέα.

Ο Σεβαστάκης, στο ανά χειράς έκτο λογοτεχνικό έργο του, ανατέμνει το φαινόμενο της άρνησης των θυμάτων να μιλήσουν ακόμη και δεκαετίες αργότερα για τα τραύματα και τις κακουχίες τους – φαινόμενο που έρχεται σε αντίθεση με εκείνα της επικής υπερ-έκθεσης ή μιας μυθικής, ανιστόρητης και ατεκμηρίωτης ηρωοποίησης. Επικε-

Ο Σεβαστάκης, στο ανά χειράς έκτο λογοτεχνικό έργο του, ανατέμνει το φαινόμενο της άρνησης των θυμάτων να μιλήσουν ακόμη και δεκαετίες αργότερα για τα τραύματα και τις κακουχίες τους – φαινόμενο που έρχεται σε αντίθεση με εκείνα της επικής υπερ-έκθεσης ή μιας μυθικής, ανιστόρητης και ατεκμηρίωτης ηρωοποίησης

ντρώνοντας το ενδιαφέρον του στη μητέρα του Αρη –σ' αυτήν εστιάζει και με τη δική της προσωπικότητα διεξοδικά ασχολείται–, καταφέρνει με όρους λογοτεχνικούς και γλώσσα ρέουσα και καλοδουλεμένη να φωτίσει αυτό το φαινόμενο με τρόπο ευρύτερο, αναδεικνύοντας τις πιθανές αιτίες καθώς και τις συνέπειές τους, μέσα από πολλές και εκ διαμέτρου αντίθετες θέσεις και παραμέτρους. Εστιάζοντας στο ατομικό αγγίζει ταυτόχρονα αρχετυπικές αλλά και αρετικές πτυχές του συλλογικού και «της ιστορίας των άλλων», χάρη σε μια εξιστόρηση που δεν περιορίζεται ούτε και εξαντλείται στην αιγυμιακή απόσυρση της ηρωίδας-μητέρας και την ενσυνειδητή επιλογή εκ μέρους της ενός αφανούς και άχαρου επαγγέλματος, όπως αυτό του επιμελητή κειμένων (σε αντίθεση με το θάρρος του κατά τα άλλα άτολμου γιου ο οποίος δεν φοβάται να εκτεθεί με τη συγγραφή), ούτε στον παρασκηνακό ρόλο του πατέρα με τα «κατευναστικά επιχειρήματα» και τις «επικλήσεις στη λογική», αλλά επεκτείνεται μέσα από διαφορετικά κάτοπτρα και σε μια πλειάδα παρένθετων ιστοριών και προσώπων, υφαινοντας έτσι ένα πολυπλόκαμο και πολυφωνικό μυθιστόρημα, που ανακινεί πολλά ακόμη ζητήματα, εξίσου σημαντικά, προκαλώντας και θέτοντας ερωτήματα στα οποία οι απαντήσεις, στο μεγαλύτερο μέρος τους, παραμένουν αμφιλεγόμενες, αφήνοντας στον αναγνώστη την κρίση και την επιλογή.

ΝΙΚΟΛΑΣ ΣΕΒΑΣΤΑΚΗΣ
Καταγωγή ή οι ιστορίες των άλλων
Σελ. 384
ΠΑΤΑΚΗΣ, 2023